

Sygn. akt XIII GC 3075/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia S.R. Piotr Chańko

Protokolant: sekretarz sądowy Izabela Ćwiklińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 czerwca 2018 roku w Ł.

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

przeciwko Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

o zapłatę

1. zasądza od Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. kwotę 11.154,59 (jedenaście tysięcy sto pięćdziesiąt cztery i 90/100) złote wraz z odsetkami:

a) od kwoty 4.823,75 złotych ustawowymi, liczonymi od dnia 23 września 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi a opóźnienie, liczonymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz

b) od kwoty 6.330,84 złotych ustawowymi, liczonymi od dnia 1 grudnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi a opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

2. zasądza od Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. kwotę 4.158 (cztery tysiące sto pięćdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygnatura akt XIII GC 3075/17

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. w pozwie z dnia 28 sierpnia 2017 roku skierowanym przeciwko Przedsiębiorstwu Produkcyjno-Usługowemu (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. domagała się zasądzenia kwoty 11.154,59 zł z odsetkami ustawowymi od tej kwoty od dnia 1 października 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty. Domagała się również zasądzenia kosztów postępowania.

Uzasadniając żądanie powodowa spółka wskazała, iż strony w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zajmują się szeroko rozumianą działalnością budowlaną. W maju 2011 roku zawarły dwie umowy o roboty budowlane – pierwsza dotyczyła wykonania, dostawy oraz montażu konstrukcji stalowych dla inwestycji na podstawie przekazanego powodowi protokołu wykonawczego w zamian za uzgodnione w umowie wynagrodzenie, które z uwagi na konieczność wykonania robót dodatkowych zostało zmienione w stosunku do pierwotnie uzgodnionego wynagrodzenia, druga zaś dostawy i montażu elementów obudowy dla inwestycji na podstawie przekazanego powodowi protokołu wykonawczego w zamian za uzgodnione w umowie wynagrodzenie, co do którego zostało

zawarte dodatkowe porozumienie. Zgodnie z zawartymi umowami strona powodowa była zobowiązana po podpisaniu umowy do złożenia kaucji gwarancyjnej w formie gwarancji ubezpieczeniowej na kwotę o wartości 5 % wartości przedmiotu umowy netto tj. na kwotę 10.275,00 zł w przypadku umowy numer jeden oraz na kwotę 10.833,70 zł w przypadku umowy numer dwa. Jeżeli jednak powód nie dostarczył dokumentu gwarancji ubezpieczeniowej pozwany był uprawniony do zatrzymania tytułem kaucji gwarancyjnej 5 % wartości netto każdej faktury wystawionej przez powoda tytułem rozliczenia wykonania przedmiotu umowy numer jeden i numer dwa. Strona pozwana tytułem wzmiankowanej kaucji gwarancyjnej zatrzymała łącznie kwotę 22.209,18 zł, ale pierwsza część kaucji została zwrócona przez pozwanego w ramach wzajemnych rozliczeń. Ujawnione w okresie gwarancji wady w wykonanym przez powoda w ramach umowy numer dwa robotach zostały naprawione w drodze wykonawstwa zastępczego. Kwestia ta, jak również rozliczenie robót zastępczych zostały uzgodnione między stronami porozumieniem do umowy o roboty budowlane numer dwa. Wezwania do zapłaty strony powodowej pozostały bezskuteczne.

/pozew, k. 2/

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi uwzględnił żądanie pozwu w całości.

/nakaz, k. 69/

W sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 13 listopada 2017 roku pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na swoją rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwany podniósł, że strona powodowa nie udowodniła wysokości ani zasadności dochodzonego roszczenia, a ponadto z ostrożności procesowej wskazał, że całe roszczenie powódki o zwrot kaucji gwarancyjnej jest przedawnione.

/sprzeciw, k. 78-82/

W piśmie z dnia 7 grudnia 2017 roku powód zmienił żądanie w zakresie odsetek domagając się odsetek ustawowych za opóźnienie po dniu 1 stycznia 2016 roku.

/pismo powoda, k. 92-98/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 14 maja 2011 strona pozwana Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. zawarła ze stroną powodową (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. (w chwili zawierania umowy działającą pod nazwą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) umowę o roboty budowlane numer (...) (dalej - umowa o roboty budowlane numer jeden), na mocy której powódka zobowiązała się do wykonania, dostawy oraz montażu konstrukcji stalowych dla budowy rozładunku punktu biomasy w Ł. na podstawie projektu wykonawczego. Wysokość wynagrodzenia ustalono na 205.500,00 zł netto. Strony postanowiły ponadto w § 9 przedmiotowej umowy, że w celu zabezpieczenia należytego wykonania umowy powód wniesie po podpisaniu umowy kaucję gwarancyjną w formie gwarancji ubezpieczeniowej na kwotę równoważną 5 % wartości przedmiotu umowy netto tj. 10.275,00 zł. W punkcie drugim tegoż paragrafu wskazano, że w przypadku nie dostarczenia wyżej wzmiankowanego dokumentu w wyznaczonym terminie pozwany zatrzyma kaucję gwarancyjną w wartości 5 % netto każdej faktury. W punkcie trzecim zaznaczono, iż 50 % zatrzymanej wartości tytułem kaucji gwarancyjnej zostanie zwrócone w ciągu 21 dni po odbiorze końcowym przedmiotu umowy, a pozostałym 50 % zatrzymanej wartości z tego samego tytułu w ciągu 21 dni po upływie okresu gwarancji, o którym mowa w § 3 przedmiotowej umowy.

/umowa nr. (...) – k 17 – 22/

Do umowy numer jeden podpisano aneks z dnia 18 sierpnia 2011 roku, który rozszerzał zakres obowiązków powoda o wykonanie robót dodatkowych, ale jednocześnie modyfikował jego wynagrodzenie na kwotę 209.970,80 zł. Pozostałe warunki umowy o roboty budowlane numer jeden nie zostały zmienione.

/aneks nr. (...) – k 23 – 24/

Tego samego dnia, strony zawarły kolejną umowę o roboty budowlane numer (...) (dalej – umowa o roboty budowlane numer dwa), na mocy której powódka zobowiązała się do dostawy i montażu elementów obudowy dla budowy rozładunku punktu biomasy w Ł. na podstawie projektu wykonawczego. Wysokość wynagrodzenia ustalono na kwotę 216.674,00 zł netto. Ponadto strony podobnie jak w umowie o roboty budowlane numer jeden, zastrzegły w § 9 umowy o roboty budowlane numer dwa, że powódka wniesie po podpisaniu umowy kaucję gwarancyjną w formie gwarancji ubezpieczeniowej na kwotę równoważną 5 % wartości przedmiotu umowy netto tj. 10.833,70 zł. W punkcie drugim wyżej wskazanego paragrafu strony postanowiły, iż w przypadku nie dostarczenia dokumentu, o którym mowa w niniejszym paragrafie w wyznaczonym terminie pozwany zatrzyma kaucję gwarancyjną w wartości 5 % netto każdej faktury. W punkcie kolejnym zaznaczono, że zwrot 50 % zatrzymanej wartości tytułem kaucji gwarancyjnej nastąpi w ciągu 21 dni po odbiorze końcowym przedmiotu umowy, a pozostałe 50 % zatrzymanej wartości z tego samego tytułu zostanie zwrócone w ciągu 21 dni po upływie okresu gwarancji, o którym mowa w §8 przedmiotowej umowy.

/umowa nr. (...) – k 25 – 30/

Roboty wykonane przez stronę powodową na podstawie umowy o roboty budowlane numer jeden zostały zakończone i odebrane przez stronę pozwaną w dniu 1 września 2011 roku, a dokumentacja podwykonawcza tych robót została przekazana stronie pozwanej w dniu 6 września 2011 roku.

/protokół odbioru technicznego – k 87/

Roboty wykonane przez stronę powodową na podstawie umowy o roboty budowlane numer jeden zostały zakończone i odebrane przez stronę pozwaną w dniu 9 listopada 2011 roku, a dokumentacja podwykonawcza zakończonych w ramach tej umowy robót przekazana została pozwanej również w listopadzie 2011 roku.

/protokół końcowego odbioru robót z dnia 9 listopada 2011 roku – k 84/

Strona powodowa wystawiła z tytułu umowy o roboty budowlane numer jeden trzy faktury VAT:

- nr (S) (...) na kwotę 92.950,00 zł netto (pierwsza);
- nr (S) (...) na kwotę 120.550,00 zł netto (końcowa);
- nr (S) (...) na kwotę 89.420,80 zł netto (korekta pierwszej).

/faktury VAT – k 33, 34, 102/

Ponadto wystawiła z tytułu umowy o roboty budowlane numer dwa trzy faktury VAT:

- nr (...) na kwotę 205.541,70 zł netto (pierwsza);
- nr (...) na kwotę 84.950,00 zł netto (zaliczkowa);
- nr (...) na kwotę 203.711,70 zł netto (korekta pierwszej).

/faktury VAT – k 35, 100, 101/

Natomiast w przedmiocie kwot zatrzymanych przez pozwaną spółkę tytułem kaucji gwarancyjnych:

- z faktury (...)/KPL kaucja należna wynosiła 2,5 % kwoty netto z faktury (procent tożsamy dla wszystkich pozycji) – 2.323,75 zł i taka kwota została faktycznie zatrzymana z tego tytułu przez pozwaną spółkę;

- z faktury (...)/KPL kaucja należna wynosiła – 3.013,75 zł, a kwota faktycznie zatrzymana tytułem kaucji z przedmiotowej faktury wyniosła 2.500,00 zł;

- z faktury (...)/ZAP kaucja należna wynosiła 5.138,54 zł, a kwota faktycznie zatrzymana tytułem kaucji z przedmiotowej faktury wyniosła 6.330,84 zł;

- z faktury (...) kaucja należna wynosiła 812,53 zł, a kwota faktycznie zatrzymana tytułem kaucji z przedmiotowej faktury wyniosła zero złotych;

- z faktury (...)/ZAP kaucja należna wynosiła 45,75 zł, a kwota faktycznie zatrzymana tytułem kaucji z przedmiotowej faktury wyniosła zero złotych;

- z faktury (...) kaucja należna wynosiła 88,23 zł, a kwota faktycznie zatrzymana tytułem kaucji z przedmiotowej faktury wyniosła zero złotych.

Suma wyżej wskazanych kwot, które zostały zatrzymane przez pozwaną spółkę tytułem kaucji gwarancyjnej wynosi 11.154,59 zł.

/zestawienie – k 99, kompensata – k 104, porozumienie – k 36-37, zeznania świadków - k 135-135/

W przedmiocie wynagrodzenia należnego powodowi oraz terminów jego zapłaty strony dnia 27 lutego 2012 roku zawarły porozumienie (dalej – porozumienie numer jeden) do umowy numer dwa. Przedmiotowe porozumienie zostało zawarte przez strony w związku z wystawieniem i doręczeniem pozwanemu (zamawiającemu) przez powoda (wykonawcę) faktury VAT nr (...) z dnia 30 listopada 2011 roku wraz z korektą z dnia 23 grudnia 2011 roku. W pierwszych trzech paragrafach strony poczyniły ustalenia w przedmiocie wynagrodzenia należnego powodowi oraz terminów jego zapłaty. W paragrafie czwartym strony zgodnie oświadczyły, że realizację tego porozumienia wyczerpuje wszystkie wzajemne roszczenia dotyczące realizacji umowy o roboty budowlane numer dwa, z zastrzeżeniem, że powyższe nie dotyczy kaucji gwarancyjnych, które miały być zwrócone powodowi zgodnie z terminami przewidzianymi w umowie o roboty budowlane numer dwa.

/porozumienie nr. 1 – k 31 – 32/

W okresie gwarancji ujawniły się wady w robotach budowlanych wykonanych przez stronę powodową w ramach umowy o roboty budowlane numer dwa, które zostały naprawione w drodze wykonawstwa zastępczego. W związku z powyższym strona pozwana pismem z dnia 15 listopada 2012 roku zatytułowanym „kompensata rachunków” chciała dokonać potrącenia należności wynikających z zatrzymanej kaucji gwarancyjnej na poczet robót wykonanych przy budowie „Punktu rozładunku biomasy w (...) S.A. (...), ul. (...)” w kwocie 11.154,59 zł z należnościami strony pozwanej wynikającymi z faktury VAT (...) z dnia 25 września 2012 roku dotyczącej obciążenia powodowej spółki robotami budowlanymi związanymi z usunięciem usterek na wyżej wskazanym obiekcie. Przywołane potrącenie nie doszło do skutku, bowiem strony w przedmiocie wyżej wskazanych wad, jak również w przedmiocie rozliczenia robót zastępczych zawarły porozumienie (dalej – porozumienie numer dwa) do umowy o roboty budowlane numer dwa z 28 listopada 2011 roku. Wzmiankowane porozumienie numer dwa zostało zawarte przez strony w związku z wystawieniem i doręczeniem powodowi (wykonawcy) przez zamawiającego (pozwanego) faktury VAT nr (...) z dnia 25 września 2012 roku dotyczącej robót naprawczych gwarancyjnych wykonanych w ramach wykonawstwa zastępczego. W paragrafie pierwszym przedmiotowego porozumienia strony oświadczyły, że kwota do zapłaty na rzecz pozwanego przez powoda wynikająca z wykonania robót naprawczych gwarancyjnych w ramach wykonawstwa zastępczego wynosi 24.500,00 zł netto. W paragrafie drugim podkreślono, że kwota ta wynika z negocjacji końcowych pozwanego z powodem, które miały miejsce 21 listopada 2012 roku. W paragrafie czwartym strony zgodnie oświadczyły, że realizacja tego porozumienia wyczerpuje wzajemne roszczenia tytułem rozliczeń wykonawstwa zastępczego robót

naprawczych zgłoszonych dnia 6 czerwca 2012 roku. W paragrafie piątym podkreślono, że wskazane ustalenia nie dotyczą kaucji gwarancyjnych, które zostaną zwrócone powodowi zgodnie z terminami przewidzianymi w umowie o roboty budowlane numer dwa.

Powodowa spółka wystosowała do strony pozwanej trzy wezwania do zapłaty z dnia 20 października 2016 roku, 16 września 2016 roku oraz 5 grudnia 2016 roku, pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Wszystkie wezwania pozostały bezskuteczne.

/wezwania – k 38, k 44, k 45/

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo było zasadne w całości.

Sama kwalifikacja roszczenia powoda wprawdzie budzi spory doktrynalne i jest interpretowana rozbieżnie w orzecznictwie Sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, ale spór dotyczy głównie odpowiedzialności inwestora względem podwykonawcy za kaucje, które zatrzymał główny wykonawca. Posłużenie się przez strony w umowie pojęciami „kaucja gwarancyjna”, „kaucja na zabezpieczenie”, „kaucja z tytułu dobrego wykonania umowy” itp. nie przesądza, że w okolicznościach sprawy doszło do zawarcia umowy kaucji we wspomnianym znaczeniu. Zbliżone funkcje do kaucji może bowiem realizować regulacja umowna odraczająca termin zapłaty części wynagrodzenia. W razie powstania po stronie zamawiającego wierzytelności związanej z nienależytym wykonaniem umowy, wierzytelność ta może podlegać kompensacie z wierzytelnością wykonawcy z tytułu wynagrodzenia. Na możliwość ustanowienia tego rodzaju zabezpieczenia zwraca się uwagę zarówno w piśmiennictwie, jak i w orzecznictwie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2015 r., V CSK 124/15, i z dnia 11 marca 2016 r., I CSK 137/15, oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2007 r., I CSK 403/06). W ocenie Sądu postanowienia analizowanych umów nie tworzyły żadnej odrębnej umowy o kaucję (umowy kaucji) lecz stanowiły jedynie uzależnienie zapłaty części wynagrodzenia od ziszczenia się warunku o charakterze warunku zawieszającego – o ile nie ujawnią się wady w przedmiocie świadczenia.

W niniejszej sprawie niesporny pomiędzy stronami był fakt zawarcia umów o roboty budowlane oraz ich poszczególne postanowienia. Co więcej niesporny był fakt wykonania tych umów przez stronę powodową, również w ramach wykonawstwa zastępczego. Spór sprowadzał się więc w swojej istocie do dwóch kwestii : czy powodowa spółka w sposób prawidłowy spełniła swoje świadczenia oraz do ustalenia czy pozwana spółka pobrała określoną kwotę tytułem kaucji mającej zagwarantować prawidłowe wykonanie przedmiotowych umów.

Sąd w przeważającym zakresie oparł się na dokumentach przedstawionych przez stronę powodową, które po zestawieniu ich z treścią zeznań świadków stanowią logiczną i spójną całość. Same zeznania nie budzą wątpliwości pod względem logicznym i merytorycznym, ale dlatego, że są krótkie i fragmentaryczne, stanowiły jedynie uzupełnienie dla dowodów w postaci dokumentów. Niemniej, z zestawienia dokumentów złożonych przez stronę powodową wynikało zatem, że pozwany istotnie zatrzymał część wynagrodzenia strony powodowej. Wobec niewykazania przez pozwanego, że ziszczył się warunek w postaci konieczności wykonania zastępczego przez podmiot trzeci na koszt i ryzyko powoda, to z chwilą upływu terminu do zwrotu kaucji, jako części wynagrodzenia, pozwany popadł w opóźnienie w zapłacie za wykonane roboty.

Podstawą świadczenia na rzecz powoda był zatem art. 647 k.c. in fine, zgodnie z którym przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Na wysokość zasądzonej kwoty złożyły się kwota kaucji z pierwszej umowy – 4.823,75 zł oraz kaucja z umowy drugiej 6.330,84 złote. Pierwsza ze wskazanych kwot stała się wymagalna z dniem 22 września 2014 roku, zaś druga 30

listopada 2014 roku. W tych terminach rozpoczął również bieg termin przedawnienia roszczeń powoda o zwrot uiszczonej kaucji.

Nie można zgodzić się z pozwanym zatem, że termin przedawnienia roszczenia o zwrot kaucji upłynął. Niezależnie bowiem, czy roszczenie o zwrot kaucji traktować jako wynikające z odrębnego porozumienia w ramach umowy o roboty budowlane, czy – jak wydaje się trafnie – jako jedynie część wynagrodzenia z odroczonym terminem wymagalności – do roszczenia o zwrot kaucji zastosowanie będzie mieć trzyletni termin przedawnienia. Takie stanowisko jest bowiem ugruntowane uchwałą Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 11 stycznia 2002 r., sygn. akt III CZP 63/01, zgodnie z którą: „Roszczenia wynikające z umowy o roboty budowlane przedawniają się w terminach określonych w art. 118 k.c.”. Skoro termin ten rozpoczął się odpowiednio 22 września 2014 roku oraz 30 listopada 2014 roku, to dla kaucji z pierwszej umowy upłynął z dniem 24 września 2017 roku, zaś pozew został wniesiony 24 sierpnia 2017 roku, zatem na skutek tej czynności bieg terminu został skutecznie przerwany.

W świetle powyższego powództwo było zasadne w całości. O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. przyjmując jako datę początkową ich naliczania obie daty wymagalności kaucji przypadające na 36 miesięcy od daty odbioru, przy czym płatność kaucji przypadała w terminie 21 dni od upływu tego terminu, odpowiednio 24 września i 30 listopada 2014 roku.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zostało zdeterminowane jego wynikiem. Zgodnie bowiem z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Pozwany przegrał spór w całości. Na koszty strony powodowej złożyła się opłata od pozwu w kwocie 558 zł oraz koszty zastępstwa procesowego wynoszące 3.600 złotych. Wobec powyższego Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.158 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Zarządzenie: (...)

20 lipca 2018 roku.